

Barák Josef

13.5.2026 - | Městská část Praha 12

Josef Barák se narodil 26. ledna 1833 v Praze. Již za gymnaziálních let se stal veřejnou osobností. Coby patnáctiletý student se zapojil do dění v „revolučním roce“ 1948 a o čtyři roky později byl poprvé policejně vyšetřován kvůli položení věnce na hrob Josefa Jungmanna. Rakouská policie v něm spatřovala nebezpečného radikála, kterého je třeba mít neustále pod dohledem.

Zaměstnáním a hlavním oborem Barákovy činnosti bylo novinářství, věnoval se však také poezii. Roku 1857 uveřejnil svou básnickou prvotinu. Přihlásil se s ní k májovcům, mladé literární generaci kolem almanachu Máj. Barák byl redaktorem almanachu, neboť jeho hlavním inspirátorem – Nerudovi a Hálkovi – nebylo tehdy ještě potřebných dvacet čtyři let. Nejen tímto kulturním počinem pomáhal Barák rozvíjet český národní život, pořádal také české besedy, byl předsedou Akademického čtenářského spolku, patřil mezi zakladatele Sokola, Umělecké besedy i četných studentských spolků.

V roce 1857 se stal redaktorem Prager Morgenpost a počátkem šedesátých let i redaktorem nově vzniklých českých časopisů Času a Hlasu. V letech 1867 až 1873 vydával a řídil časopis Svoboda. Podle jeho slov ho k vydávání vlastního časopisu přimělo „nezvratné přesvědčení, že je již svrchovaný čas, aby proti šířící se moci jezovitské a záhubným snahám ultramontanismu vůbec i tiskem veřejně bylo pracováno ... Nehledě ani vlevo, ani vpravo, podporován vzácnou ochotou svých přátel, bojoval jsem proti směrům a živlům, které želanému vývoji svobody překážely, ohrožující a poškozující zároveň čest i dobré jméno národa našeho.“ Časopis se pod Barákovým vedením zaměřil především na státoprávní úsilí, podporoval silný český nacionalismus a brojil proti habsburské moci. Jeho stanoviska byla formulována velmi odvážně, místy až útočně. Útokům byla vystavena nejen katolická církev, která byla vnímána jako živel sloužící státní moci při jejím útlaku českého národa, ale také Židé, jež Barák ve shodě s Nerudou viděl jako zněmčilý živel nepřátelský českému národu. Na druhou stranu se stejnou měrou časopis snažil působit na příslušníky českého národa v tom smyslu, aby nebyli lhostejní k státoprávnímu a národnímu úsilí a podporovali vědeckou, kulturní, osvětovou i veřejnou činnost českých lidí. Svoboda tedy mířila i do vlastních řad, ovšem reakce na útočné články na sebe nenechaly dlouho čekat. Po dobu své existence byl časopis vystaven perzekuci různého druhu, na tři měsíce byl dokonce zakázán a Barák byl pro „tiskové zločiny a přečiny“ postaven před tiskový soud a odsouzen na několik měsíců do vězení.

Barák spolu s Nerudou v rámci rodícího se mladočeského hnutí představoval jakýsi „plebejský demokratický radikalismus“, navazující na dědictví radikálních demokratů z roku 1848. Jako důsledný demokrat si všímal dělnických problémů a účastnil se akcí dělníků, pro které požadoval rovnoprávnost v politickém životě. V září 1871 byl zvolen redaktorem prvního dělnického časopisu Dělnických listů. Svým nacionalismem se však dostával do rozporu se smýšlením některých socialistů ve vydavatelském sboru časopisu, a proto se v srpnu 1872 redakce vzdal. Od 1. října 1874 až do své smrti byl Barák odpovědným redaktorem mladočeských Národních listů, tehdy největších a nejvlivnějších českých novin.

Josef Barák zemřel 15. listopadu 1883 a je pochován na Olšanských hřbitovech v Praze.

https://www.praha12.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=1852&id_org=80112